

BOSHLANG'ICH TA'LIMDA O'QITUVCHI SHAXSINING PEDAGOGIK SALOHIYATI VA INSONPARVARLIK ROLI

Ruziqulova Feruza Saidmurodovna

DTPI Boshlang'ich ta'lim yo'nalishi, 5-bosqich (6-BTS21) talaba

ruziqulovaferuza38@mail.uz

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17332499>

Annotatsiya. Maqolada o'qituvchilarning ijtimoiy-iqtisodiy holatining ta'lim sifatiga ta'siri tahlil qilinadi. Ta'lim jarayonida o'qituvchilarning moddiy va ijtimoiy sharoitlari, ularning ishga bo'lgan motivatsiyasi, pedagogik salohiyati va pedagogik jarayonga bo'lgan yondashuvi bilan bevosita bog'liq ekanligi ko'rsatib o'tiladi. Shuningdek, o'qituvchilarning ijtimoiy-iqtisodiy holatini yaxshilash orqali ta'lim sifatini oshirish bo'yicha zamonaviy tadqiqotlar va amaliy misollar keltiriladi. Maqolada mamlakatimiz ta'lim tizimida o'qituvchilarni qo'llab-quvvatlashning muhimligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: ta'lim sifati, o'qituvchi, ijtimoiy-iqtisodiy holat, motivatsiya, pedagogik salohiyat, ta'lim jarayoni, pedagogik yondashuv.

Аннотация. В статье анализируется влияние социально-экономического положения учителей на качество образования. Показана прямая связь материальных и социальных условий учителей, их мотивации к работе, педагогического потенциала и отношения к педагогическому процессу с уровнем качества обучения. Приведены современные исследования и практические примеры повышения качества образования через улучшение социально-экономического положения учителей. Подчеркивается важность поддержки учителей в системе образования нашей страны.

Ключевые слова: качество образования, учитель, социально-экономическое положение, мотивация, педагогический потенциал, образовательный процесс, педагогический подход.

Abstract. The article analyzes the impact of teachers' socio-economic status on the quality of education. It demonstrates the direct connection between teachers' material and social conditions, their work motivation, pedagogical capacity, and their approach to the educational process with the level of education quality. The article includes contemporary research and practical examples of improving education quality by enhancing teachers' socio-economic status. The importance of supporting teachers within our country's education system is emphasized.

Keywords: education quality, teacher, socio-economic status, motivation, pedagogical capacity, educational process, pedagogical approach.

Ta'lim sifati o'qituvchilarning faolligi va pedagogik mahoratiga bog'liq bo'lib, ularning ijtimoiy-iqtisodiy holati ta'lim jarayoniga bevosita ta'sir ko'rsatadi. O'qituvchilarning moddiy sharoitlari va ijtimoiy himoyasi yuqori bo'lsa, ular o'z ishlariga ko'proq sadoqat bilan yondashadi, pedagogik faoliyatda kreativlik va samimiylik namoyon etadi.

O'qituvchilarning ijtimoiy-iqtisodiy holatini yaxshilash ta'lim sifatini oshirish uchun zarur shartlardan biridir. Chunki ish haqi, ijtimoiy kafolatlar va ish joyidagi sharoitlarning qulayligi o'qituvchining motivatsiyasini oshiradi va stress darajasini kamaytiradi. Shu bilan birga, ijtimoiy barqarorlik pedagogik jarayonga to'liq e'tibor qaratish imkonini beradi.

1-jadval

Tadqiqot nomi	O'qituvchilarning motivatsiyasiga ta'siri	Ta'lim sifati darajasiga ta'siri	Ish joyida qoniqish darajasi
Rasulov, 2021	82% o'qituvchilar yuqori motivatsiyada	78% ta'lim sifati yaxshilangan	80% ish joyidan mamnun
UNESCO, 2022	85% ijobiy o'zgarishlar	80% ta'lim sifati oshgan	82% ijtimoiy barqarorlik
O'zbekiston Ta'lim Vazirligi, 2023	88% ishga sadoqat oshgani qayd etilgan	83% o'quvchilarning yutuqlari oshgan	85% o'qituvchilar rozi

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'qituvchilarning ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlari yaxshilanganda, ularning ta'lim jarayoniga bo'lgan motivatsiyasi va qoniqishi oshadi, bu esa o'z navbatida o'quvchilarning bilim darajasining yaxshilanishiga olib keladi.

Moddiy ta'minotdan tashqari, o'qituvchilarning kasbiy rivojlanish imkoniyatlari, malaka oshirish dasturlari, shuningdek, psixologik qo'llab-quvvatlash ham muhim omil hisoblanadi. Zamonaviy pedagogik yondashuvlar, o'qituvchilarning shaxsiy rivojlanishi va ish muhitining qo'llab-quvvatlashi sifatni oshirishda katta rol o'ynaydi.

Masalan, Toshkent shahrida o'tkazilgan so'nggi tadqiqotda, o'qituvchilarning ijtimoiy-iqtisodiy ahvoli yaxshilanganda, o'quvchilarining o'quv yutuqlari o'rtacha 25% ga oshgani qayd etilgan [1].

Shu bilan birga, ta'lim muassasalarida o'qituvchilarning ijtimoiy himoyasini kuchaytirish, ularga qo'shimcha imtiyozlar berish, pedagoglarning kasbiy va moddiy jihatdan qo'llab-quvvatlanishi zarur.

Pedagoglarning ijtimoiy-iqtisodiy holatini yaxshilash uchun quyidagilar taklif etiladi:

- ish haqini oshirish va vaqtida to'lash,
- malaka oshirish kurslari va treninglarni doimiy tashkil etish,
- psixologik yordam va stressni kamaytirish bo'yicha treninglar,
- ijtimoiy imtiyozlar tizimini kengaytirish.

Shu tarzda, o'qituvchilarning ijtimoiy-iqtisodiy holatini yaxshilash ta'lim sifatini oshirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Bu nafaqat o'qituvchilarning kasbiy faoliyatiga, balki o'quvchilarning bilim va tarbiyasiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Rasulov Sh. Ta'limda o'qituvchilarning ijtimoiy himoyasi. Toshkent, 2021.
2. UNESCO. Teacher well-being and quality education. Paris, 2022.
3. O'zbekiston Respublikasi Ta'lim Vazirligi. Ta'lim sifatini oshirish strategiyasi, 2023.
4. Karimov I. Ta'lim va jamiyat. Toshkent: O'zbekiston, 2019.
5. European Journal of Educational Economics. "Socio-economic status and teaching effectiveness," 2024..